

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Is er een „tusschentoestand“? XVI. — Gedicht: Hij voor mij. — Kerkelijk leven: Het talenwonder op Pinksteren. — Indrukken van de synode, V. — Rectificatie candidatenlijst. — Geestelijke adviezen: Het wil nog niet recht. — Perschoouw. — Kerknieuws: Verslag Generale Synode te Groningen, IV. — Berichten.

HOOFDARTIKEL

IS ER EEN „TUSSCHENTOESTAND“?

door Prof. Dr K. SCHILDER.

XVI.

Zeer opvallend is het, dat onze schrijver een argument „ontleent“, zelfs aan de overbekende uitspraak dat Christus op „dien dag“ komt als een dief in den nacht. En als een strik. En zulks „over al degenen, die op den ganschen aardbodem gezeten zijn“. De vraag wordt dan weer gesteld: geldt dit onverwacht verschijnen alleen voor de mensen, die nog zullen leven bij Christus' wederkomst? Neen? Hoe kan het dan óók onverwacht zijn voor de thans feeds ontslapenen? Antwoord: dat kan alleen dan ook voor hen zoo zijn, indien Christus „althans voor hun bewustzijn, dat van geen tusschentijd weet“, komt bij hun dood.

Ook al zou de straks te noemen Schriftplaats niet tot den bijbel behoren, ook dan nog zou het argument ons niets zeggen. Maar o.i. breekt heel de gedachtegang reeds op wat er staat in 1 Thess. 5:4: maar gij, broeders, zijt niet in de duisternis, zoodat die dag u als een dief overvallen zou. Wel voor de ongelovigen, doch niet voor de geloovigen zal die dag „als een dief in den nacht verschijnen“. Het nabeve gebruik, dat er in de kerk — ook bij ons — altijd van dit „als-een-dief-in-den-nacht-motief“ geweest is, heeft steeds den menschen de oogen gesloten voor wat hier toch maar met zooveel woorden staat. Geen wonder dat het er staat: er zijn teekenen der tijden, en de geloovigen merken ze op; ze weten trouwens, anders bij de geveinsden te behoren. En wel ontbreekt hun elke mogelijke grondslag voor een in bijzonderheden afdalende detaillering in de tijdsbepaling (Luc. 12:40), maar dit neemt niet weg dat in hun geest de vraag opkomt, die óók van „onder het altaar“ vernomen wordt: „hoe lang nog, hoe lang nog?“ Beneden en boven wordt naar „dien dag“ uitgezien; ook art. 37 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis („daarom verwachten wij dien dag met groot verlangen“) stelt in feite deze zelfde vraag. En beide motieven („dief in den nacht“ en: „hoe lang nog?“) moeten ons beheerschen in ons nadenken over deze dingen. Waar dit geschiedt, vervalt het argument van schrijver.

Serieuzer dan het hierboven gereleveerde argument is het andere, waarin schrijver betoogt op grond van Hebr. 11:39, 40; Joh. 14:3; 1 Cor. 15:51; Luc. 21:35; 1 Thess. 4:15-17; Hand. 17:31; Openb. 6:11, dat naar bijbelsch ontwerp wij

niet individueel telkens op verschillende tijden de belofte verkrijgen, maar allen te samen.

Dit is volkomen juist, mits onder „de belofte“ verstaan wordt: het beloofde goed, en dan wel nader: het VOLLE beloofde goed. Want zóó is dit Schriftgegeven niet alleen exegetisch (Hebr. 11:33, vgl. 39, 40) tot zijn recht gekomen, doch verdraagt het zich ook ten eenenmale met de leer van een tusschentoestand, ja, geeft aan het geloof daaraan, stel, dat het op de Schrift steunt, een prachtig relief.

Overigens moet ons van het hart, dat de schrijver, die verleden week ons in strijd met het Pinkstergebeuren zag staan, nu zelf daar niet mee in harmonie blijkt te wezen in zijn denken. Hij legt den vinger bij Joh. 14:3. Daar staat: „(Ik ga heen om u plaats te bereiden) en wanneer Ik heengaan ben en u plaats bereid heb, kom ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat ook gij zijn moogt, waar Ik ben“. Bij de woorden: „als ik u plaats bereid heb“ teekent schrijver aan: „bij Uw dood“. Is dit juist, dan krijgen we dus dezen gedachtegang:

- 1) Ik ga nu heen;
- 2) doel daarvan is: u plaats te bereiden als gij sterft;
- 3) als Ik u bij uw dood plaats bereid heb, dan kom Ik daarna weder,
- 4) dan zal Ik u tot Mij nemen.

Nu begrijp ik niet hoe juist deze schrijver met zulk een reconstructie van den door den tekst gevolgden gedachtegang vrede hebben kan, hij, die immers aldoor zich inspande, om te zeggen: dat sterven van ons en die wederkomst van Christus vallen voor het gevoel van den mensch samen. Me dunkt, dat deze plaats als het ware voor ieder tastbaar maakt, dat Christus' beide handelingen van „plaats bereiden“ en „wederkomen“ juist ook voor het besef van de hoorders scherp van elkander onderscheiden worden als handelingen waar heel wat tusschen ligt.

Dat het „bereiden“ van de plaats en het „wederkomen“ voor het besef van de hoorders niet samenvallen, behoeft niemand te verwonderen. In het eindgericht zal de Zoon des menschen zeggen tot de zijnen: beërf de „basileia“ (het koninkrijk, de koninklijke heerschappij), die u bereid is van de grondlegging der wereld (Matth. 25:34) Daar is zeker het „bereiden“ (van het koninkrijk) geen handeling die „bij den dood“ der aangesprokenen geschiedt. En waarom zou de handeling van het „bereiden“ (van een plaats) hier in Joh. 14 wel een acte „bij den dood“ der aangesproken personen moeten zijn? Het zijn Christus' dood en opstanding (wij voegen eraan toe: zijn hemelvaart en zijn plaats nemen aan Gods rechterhand) die den zijnen het eeuwige heil bereiden (Grundmann, in Kittel, II, 703). Christus heeft het hier NIET over de jongeren, en hún heengaan uit het tijdelijk leven, MAAR over zichzelf en zijn eigen heengaan in des Vaders heerlijkheid. Hij maakt de „plaats“ bereid (door zijn heilshistorisch beslissend functioneren als verhoogde, en réchthebbende Borg) voor de hier aangesproken zijnen vóórdat zij sterven, en vóórdat Hij hen tot de tevoren in gereedheid gebrachte plaats gaat leiden, hen nemende bij de hand. Dat er een „bereiden“ van een bepaalde plaats is vóórdat zij, die er komen, uit dit leven scheiden, blijkt niet maar in het geval der geloovigen

HIJ VOOR MIJ.

De bangste aller nachten zinkt
om 't bloedig lichaam, dat verminkt
aan 't kruishout hangt te sterven.
O Gij, van elk versmaad, verguisd,
en door mijn handen wreed gekruist,
opdat Uw Vader mij niet zou verderven!

Wie zal dit lijden ooit verstaan!
Want roept Gij zelfs den hemel aan:
Ge vindt die toegesloten.
O Gij, Die aller Koning zijt,
en schreeuwt in Uw verlatenheid,
opdat Uw Vader mij niet zou verstoten!

Ik dreef de nagels door Uw vlees,
en stond, terwijl Uw Kruis verrees,
nog bitter U te honen.
Maar nu, bij 't wijken van den nacht,
buigt Gij het hoofd: „Het is volbracht“,
Opdat Uw Vader eeuwig mij zou kronen!

(zie hierboven, over Matth. 25:34), doch óók in dat der ongelovigen (zie de parallelplaats Matth. 25:41).

Wij denken — zie ons vorig nummer — hier op onze beurt aan het „pinkstergebeuren“, en wilden wel, dat onze auteur had oog gehad voor het heilshistorische moment in het begrip „plaats bereiden“. Wat beteekent b.v. Christus' voorbidding, naar haar rechtskracht en rechts-eischen gezien, niet voor dit „plaats bereiden“?

Ook in het verstaan van 1 Cor. 15:51 is de auteur o.i. willekeurig te werk gegaan. Hij leest daar (ik volg zijn eigen weergave):

„ALLEN veranderd worden in een punt des tijds, in een oogenblik, met de laatste hazuin“.

Nu lette men erop, dat blijkens het verband, hij betoogen wil, dat ook in deze plaats de prediking van deze verborgenheid aanwezig is, dat we niet individueel telkens op verschillende tijden, maar ALLEN TE SAMEN de „belofte“ verkrijgen (zie boven). Hij wil dus „allen“ hier verstaan zien als slaande op de levenden-en-dooden van alle tijden. Zij zijn dan de „wij“ van dit vers.

Maar dat is wel wat al te gauw geconcludeerd; er zijn vele exegeten, die het woordje „allen“ laten slaan op de „levenden“ van den eindtijd; en als onze auteur misschien zich beroept op dr Grosheide, die in zijn bespreking van den tekst van 1 Cor. 15:51 (Korte Verkl.) als zijn zienswijze bekend maakt, dat hier „het onderwerp WIJ genomen is van de kerk des Heeren in het algemeen“, dan bedenke hij, dat deze laatste auteur ons al een beetje gereserveerd tegenover zijn opvatting doet staan, wanneer we hem vlak daarop hooren verzekeren, dat wat Paulus hier schrijft, „in zekeren zin het tegenovergestelde“ is van wat hij in 1 Thess. 4:13 vlg. zegt, waar Paulus verklaart, dat bij de parousie degenen, die ontslapen zijn, niet slechter af zullen zijn dan zij, die dan nog leven. In de eerste plaats toch houden we niet van het beweren, dat Paulus den eenen keer „het tegenovergestelde“ zegt van wat hij den anderen keer leert; in de tweede plaats houden we in zulk verband óók niet van de woorden „in zekeren zin“, en in de derde plaats meenen we, dat 1 Cor. 15 en 1 Thess. 4 volkomen duidelijk naast elkaar liggen.

Want als eindelijk in 1 Thess. 4 Paulus zegt, dat degenen die ontslapen waren met degenen, die nog in leven zijn bij de wederkomst TEZAMEN in een oogwenk worden weggenomen, dan betwijfelt niemand zulks. Het „wegnemen” ziet hier immers duidelijk op lichamelijke praesentabele menschen; de eene groep is nog steeds lichamelijke (de menschen, die nog in leven zijn bij de parousie), de andere is wederom lichamelijke (de opgewekte ontslapenen). Maar juist daarom is hier in geen enkel opzicht ontkend, dat er met de ontslapenen naar hun „geestelijk” bestaan, naar den „inwendigen” mensch, niets gebeurd is in de periode tusschen hun heengaan van de aarde, en Christus' wederkomen tot haar.

Er is dus met al deze „teksten” letterlijk niets bewezen van wat de auteur geloof.

HET TALENWONDER OP PINKSTEREN.

Eén van de teekenen, die het geweldige Pinksterfeit van de uitstorting des Heiligen Geestes vergezellen, was het spreken met vreemde talen.

Er is verschil van meening over de vraag, hoe we ons dit talenwonder hebben voor te stellen.

Sommigen, o.a. Dr A. Kuyper Sr., dachten hierbij feitelijk meer aan een klankenwonder. Volgens hen spraken de Apostelen in een bepaalde soort klanken, die zoowel door den Parth als den Cretenser verstaan werden en op dezen den indruk maakten van hun eigen taal. De Apostelen spraken niet de in dien tijd gebruikelijke Arameesche taal, maar klanken, welke men nooit te voren van hun lippen had beluisterd. Het was de taal der geestelijke verrukking van zinnen.

Er zijn er zelfs geweest, die meenden, dat de Apostelen hun gedachten uitdrukten in de oorspronkelijke Paradijsstaal, die door den zondeval verloren gegaan, eerst in den staat der heerlijkheid op nieuw tot ontwikkeling zal komen.

Zoo opgevat, is er meer sprake van een hoorwonder, dan van een talenwonder.

Een soortgelijk verschijnsel treffen we later in de gemeente van Corinthe aan. We merken daar een bijzondere gave des Geestes op, slechts aan enkelen verleend. Men stond dan zoo onder inwerking des Geestes, dat men zelfs geen beschikking had over eigen spraakorganen. Maar het eigenaardige van die Geestesgave was, dat daar naast nog een andere gave noodig was, om die eerste gave te doen dienen tot stichting der gemeente, n.l. de gave der uitlegging.

Daarom vermaant de Apostel Paulus, dat wie de gave der talen ontving, ook moet bidden om die der uitlegging. En mocht niemand in de vergadering der gemeente bekwaam gevonden worden om die klanken uit te leggen, dan moet hij, die zulke onverstaanbare klanken uitbraakt, liever zwijgen (1 Cor. 14 : 28).

Toch moet echter onderscheid gemaakt worden tusschen wat op den Pinksterdag geschiedde en het latere klankenwonder in Corinthe.

Op den Pinksterdag waren de vreemde talen door zeer velen te verstaan, in Corinthe slechts door een enkele, die uitlegger werd genoemd.

Voor de opvatting van het talenwonder op het Pinksterfeest, alsof het meer een hoorwonder zou zijn, wordt dan nog als argument aangevoerd, dat, indien werkelijk verschillende talen waren gesproken, er op den Pinksterdag zeker verwarring zou geheerscht moeten hebben. Dit argument lijkt ons niet bijzonder sterk. Immers, het is aannemelijk, dat de Apostelen tot de verzamelde menigte eerst groepsgewijze hebben gesproken, terwijl eerst later Petrus met verheffing van stem, alleen het woord heeft gericht tot de verzamelde menigte.

Er blijft dan o.i. ook voldoende ruimte over voor de meening, dat de Apostelen inderdaad met vreemde talen hebben gesproken, al blijft het moeilijk hier een beslisse uitspraak te doen.

Nu trof het ons, dat bij een onzer Geref. theologen (wijlen Dr J. C. de Moor) juist door de gedachte van het spreken in vreemde talen, dit talenwonder zulk een diepen zin en rijke betekenis verkreeg.

Wie toch waren die menschen, die op het geluid als van een geweldigen, gedreven wind zich begeven hadden naar het huis, waarin de Apostelen vergaderd waren? Het waren Joden, te Jeruzalem wonende, godvruchtige mannen, van allen volke dergenen, die onder den hemel waren (Hand. 2 : 15).

Wij hebben dus te denken aan het uitverkoren volk Israël. Maar deze Joden hadden vele jaren in den vreemde vertoefd, wellicht zelfs daar het levens-

licht aanschouwd (Hand. 2 : 8) Misschien was de verdrukking der laatste eeuwen of ook wel de echte handelsgeest oorzaak geweest, dat zij de vaderlijke erve hadden verwisseld voor andere landstreken. Maar onder die talrijke emigranten bleven er velen met heimwee naar Jeruzalem vervuld.

Alleen in Jeruzalem kon de God van Israël geïend naar Zijn wet en voorschrift. Zoodra de omstandigheden het dan ook toelieten, keerden ze weder naar Palestina en zochten een woning in Jeruzalem, om zoo dicht mogelijk bij het heiligdom te wonen, teneinde het gemis te vergoeden, dat ze zoovele jaren hadden moeten lijden. Ze mochten den naam dragen van Parthers, Elamieten enz., ze waren en bleven bij alles Joden.

En wat was nu de diepste reden hunner verbazing, toen ze in de vreemde taal van hun geboorteland de groote werken Gods hoorden verkondigen?

Was dit het feit, dat eenvoudige en ongeletterde menschen als deze Apostelen zulke bijzondere gaven hadden van menigvuldig talen? Zeker, dit heeft mede hun bevreemding gewekt. Dat blijkt wel uit den uitroep: „Ziet, zijn niet alle dezen, die daar spreken, Galileërs? Die verachte Galileërs waren niet in tel, misten zelfs een beschaafde uitspraak. Dat zulke menschen vreemde talen meester waren, gaf inderdaad reden tot groote verbazing.

Maar de eigenlijke oorzaak van hun verbazing lag toch dieper. Let er op, hoe nog heden ten dage in onze 20e eeuw bij de Joden, onverschillig in welk land zij wonen, het Hebreeuwsch de taal der religie is gebleven. In veel sterker mate moet dit het geval zijn geweest in den tijd van het Pinksterfeest. Voor het dagelijksche zakenleven mocht de taal hunner omgeving dienst doen, voor de religie bleef het Hebreeuwsch aangewezen. Zoo alleen bleef de bijzondere Godsopenbaring tot hen beperkt. De Joodsche taal was allerminst een wereldtaal en hierdoor kon de heerlijkheid van hun godsdienst voor andere volken een verborgenheid blijven. Dat lag volkomen in de lijn der Joodsche gedachte. Zelfs Petrus moest door een hemelsch gezicht worden onderwezen, om zijn afkeer te overwinnen, tot Cornelius, een heiden te gaan. En zie, nu verkondigen die Apostelen hun de groote werken Gods niet in de taal van Kanaän, door hen heel goed te verstaan, maar in de talen der omliggende volken. Zelfs door de Jodengenooten, die volgens Hand. 2 : 10 getuigen waren van de Pinksterwonderen, werd het Hebreeuwsch wel verstaan. Desniettemin worden hier de groote werken Gods verkondigd in de taal, in welke deze menschen geboren waren.

Hier in Jeruzalem wordt het venster naar de wereld geopend. Deze samen gekomen Joden hadden er naar verlangd, om weer in Jeruzalem te wonen en alle herinneringen aan hun verblijf in den vreemde uit hun gedachtenwereld te bannen, en nu worden in Jeruzalem juist in de taal van hun vroegere omgeving de groote werken Gods verkondigd.

Wanneer de Heilige Geest is uitgestort, is er geen reden meer voor de tot dusver geldende beperking van de prediking des heils tot Israël. Een der eerste vruchten des Geestes is de gave der talen, om allen volken het Evangelie te verkondigen.

Van uit dit gezichtspunt bezien, ontvangt het talenwonder op den Pinksterdag een diepen zin. Het spreken in de talen der volken is het goddelijk sein, dat van nu aan het Evangelie zal verkondigd worden aan alle volken. Zoo wordt de middelmuur des afscheids tusschen Israël en de volken ten eenenmale verbroken.

Voortaan zal er niet meer zijn één taal, speciaal voor de religie. Alle talen zullen voertuigen des Heiligen Geestes worden, gelijk ook alle levensterreinen werkplaatsen van dien Geest dienen te zijn.

In Kerken en Huisgezinnen, in Staat en Maatschappij, in Pers en Literatuur, in Kunst en Wetenschap, overal moet Gods Geest reinigend en herscheppend werken.

Aan ons dan de roeping, om in Gods kracht mede te arbeiden, opdat in al de verschillende levenskringen ruimte kome voor de inwoning en inwerking des Geestes. Zeker, wij weten, dat Gods Geest zal doorwerken. Als vrucht van Christus' Middelaarswerk, zal de Heilige Geest den geheelen kosmos voeren tot zijn oorspronkelijke bestemming, n.l. tot eere Gods. Zelfs onze geestelijke trasheid kan dien Geest uiteindelijk niet tegenhouden. De eindbestemming zal bereikt worden. Maar wel kan tijdelijk door onze zonde de Geest des Heeren zich terug trekken.

Wij hebben in ons volksleven groote zegeningen ontvangen en denken hierbij o.m. aan onze inrichtingen voor Chr. lager en hooger onderwijs. Maar die zegeningen leggen ons den duren plicht op, om niet te verslappen in geestelijken ijver, maar voort te gaan in Gods kracht, opdat de werking des Geestes hoe langer hoe meer doordringt in alle geleiden van het volle, breede menschelijk leven.

Schiebroek.

T. TIELEMAN.

INDRUKKEN VAN DE SYNODE, V.

De kwestie der „samenspreking”, vervolg.

In ons nummer van verleden week gaven we eenige opmerkingen ten beste over het verzoek dat van synodocratische zijde tot onze synode kwam, inhoudende de vraag of we bereid waren in zulk een samenspreking toe te stemmen.

Het is noodig, gelooven we, nog enkele opmerkingen daaraan toe te voegen.

Want er zijn nog meer kanten aan dit „vraagstuk”, dan wij verleden week lieten zien.

Zoo is b.v. allerminst onzakelijk de vraag, onder welke voorwaarden een samenspreking, als door de synode-Duursema ontworpen, zou dienen en vermogen te geschieden.

Wat het eerste punt betreft: blijkens den brief van den scriba II der synode-Duursema wil men ons daar begroeten als „weleerwaarde en eerwaarde broeders”; zoo althans is daar de aanspraak. De vraag dringt zich op: met welk recht kan men deze benoemingswijze verantwoord... voor God, indien men tevens, gelijk geschiedt, tegelijkertijd afkondigt, dat de bezwaren, ingebracht tegen de schorsing of afzetting of wering uit het ambt van broeders, die onze kerken niettemin als ambtsdragers erkennen of ontvingen, door de dusgenaamde appell-synode-Duursema ongegrond bevonden, enmitsdien alle op hen toegepaste „tuchtmaatregelen” in feite gehandhaafd zijn? Een candidaat, die wettig beroepen was door één der kerken (Noordeloos,) en die dit beroep had aangenomen voor Gods aangezicht, moest onder vinden, dat tengevolge van het hem betreffende besluit der synode-Berkouwer dit beroep werd geannuleerd. De kerk van Bergschenhoek, die hij destijds als hulpprediker diende, en die hem het preekconsent niet afnam, werd buiten het verband geplaatst. En is hij nu ineens een wettig ambtsdrager en broeder in den Heere? Nadat hij met zijn kerkeraad is voortgegaan op een pad, dat de synode-Berkouwer voor Gods aangezicht als diep-zondig heeft gebrandmerkt? Wat is er gebeurd, dat deze buiten het verband geplaatste kerk, met dit haar lid, nu ineens als broederlijke gemeenschap erkend wordt? De afgezette hoogleeraar, officieel als „weledele” heer achtergelaten door de synode-Berkouwer, hoe is hij nu ineens weer „weleerwaard” geworden, nadat hij zich volgens den gedachtegang der uitstootende synodes heeft verhard in 't bitterste kwaad? Gij allen, die meeren deels geschorst, en dus bij verharding eerloos bij de wereld en in de kerk der afsnijding waardig zijt bevonden, hoe zijt ge nu ineens weleerwaarde en eerwaarde broeders? Wat is er geschied?

Wij vragen zulks niet, om bitter te zijn, maar wel, omdat wij ernstig willen zien handelen met privileges en mandaten der kerk. De tucht der kerk is een privilege, tevens een mandaat, van God haar verleend. Eén van beide nu: die tucht was niet doordacht, of die aanspraak als broeders is het niet. Maar dat die tucht ondoordacht was, dat werpt, we wezen het reeds aan, de synode-Duursema verre van zich. We kunnen niet anders zien, dan dat in dat geval de titulatuur niet ernstig is bedoeld. Conferencieren kan men ook met zijn felste tegenstanders, mits over en weer de standpunten klaar omschreven zijn. Niet, als de conferentie dienen moet, om de grondvragen bij voorbaat uit te schakelen.

De moeilijkheden worden grooter nog, als we, voor wat betreft het tweede punt, vragen naar den grondslag, waarop men met onze deputaten wil samenspreken. Het besluit der synode-Duursema drukt zich dienaangaande aldus uit: dat „op de basis van de H. Schrift en de Drie Formulieren van Eenigheid” de samenspreking zal hebben te geschieden. Op zichzelf is dit een gedachte, die ons tot op zekere hoogte en in andere verhoudingen wel zou kunnen toespreken. Immers, wij zouden onzerzijds door in zulke samenspreking toe te stemmen, nog geenszins onze overtuiging hebben verloochend, dat de synodes-Berkouwer en -Duursema in feite den eeuwenouden grondslag van het verband van De Gereformeerde Kerken in Nederland hebben veranderd, noch ook hen verloochenen, die betoogd hebben, dat deze synodes met haar nieuwe leeruitspraken zijn ingegaan tegen hetgeen reeds confessioneel was vastgelegd. Omgekeerd zouden we evenmin de deputaten der synode-Duursema willen pressen tot de erkenning, dat zij, door een samenspreking met ons op de basis der drie formulieren mogelijk te achten, de facto ons als op die basis werkelijk staande respecteren. Het is dan ook iets anders, dat ons in dit verband bevreemdt, en, juist uit een oogpunt van eenheidsstreven, bedroeft. We vragen: indien men werkelijk onder den diepen indruk van den nood en de zonde der verdeeldheid wil trachten naar herstel der kerkelijke eenheid, ook met ons, waarom heeft men dan niet tevoren als synode de leer-inhoud, waaraan men ons allen alzo stren-

gelijk ge-
rieten en
heeft, al
niet voer-
waren, s
king me
het doer
bevestig
ken op d
synode-D
spreking
uitspraak
afgelegd
uitspraak
nis, uiter
dat de n
deze n
de basis
eigen ver
inhoud c
ons allen
1905-19
stemming
van Sch
staan de
wijl zij b
van dit
deputate
Nu één
haar uits
als leeru
belijdeni
Zou zij
vraag te
op de be
gekomen
daarmee
althans n
en straks
kunnen le
toe was g
lijke cons
In dat ge
gemeend
mogelijke
schijnen.
1944 geen
de feiten
zake van
geen ooge
wederom
van 1905
verklaart
wijzen de
ontsteken.
is dus ver
spraken v
zou achter
Maar dan
de sam
mond bete
Schrift en
king op d
1946 beves
sprak inz
wijst, st
jongste u
soma hebbe
volgens he
de andere
zou slechts
de vrijmak
tegenhield
Ook op
zooverre
zoekt, valt
synodes ge
sluit der sy
dit voor:

De Synod
de intern
Amerika, o
belijke mo
nog niet op

Hieruit b
onmogelijk
„internation
hoopt saam
deel zullen
vormen kor
synode eers
komen, en
pas in Mei
evenwel de
menische sy
ledig en on
bleek te zij
het ond
Duursema
synode niet
stem aldna
trouwens vo
oecumenisch